

РИЗИКОВІСТЬ РОЗВИТКУ СТРАХОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

©2024 ВОЙТОВИЧ Л. М.

УДК 368.336.01
JEL: G22; G32; Q01

Войтович Л. М. Ризиковість розвитку страхової системи України в умовах євроінтеграції

Метою дослідження є виявлення, аналіз та оцінка основних ризиків, які впливають на розвиток страхової системи у процесі інтеграції з європейським економічним простором, а також розроблення рекомендацій щодо мінімізації цих ризиків для забезпечення стабільності та конкурентоспроможності української страхової системи в нових умовах. Аналізуючи наукові праці вчених, було визначено сутність ризиковості, систематизовано ризики страхової системи, виокремлено основні загрози для страховиків та запропоновано методи управління ними. У дослідженні особливу увагу приділено адаптації української страхової системи до вимог європейського законодавства та стандартів. Результати дослідження можуть бути використані для вдосконалення стратегій управління ризиками у вітчизняних страхових компаніях, а також для формування державної політики у сфері страхування в умовах євроінтеграції. Обґрунтовано одні із найбільш популярних глобальних ризиків не лише для страхової системи, але й для економіки країни загалом – кіберризик, ризик цифровізації, ризик кібер-андеррайтингу, ризик InsurTech. Подальші дослідження можуть бути спрямовані на вивчення таких аспектів: впровадження новітніх технологій у страхування з метою вдосконалення управління ризиками; аналіз соціальних змін і поведінкових тенденцій споживачів страхових послуг; оцінка нових специфічних ризиків у різних секторах страхової діяльності; створення комплексних моделей управління ризиками, які враховують фінансові, технологічні, регуляторні, соціальні й екологічні фактори.

Ключові слова: ризик, ризиковість, страхова система, управління ризиками, євроінтеграція.

Бібл.: 13.

Войтович Людмила Мирославівна – доктор економічних наук, доцент, професор кафедри аналітичної економії та міжнародної економіки, Львівський національний університет імені Івана Франка (вул. Університетська, 1, Львів, 79001, Україна)

E-mail: lyudmyla.voytovych@lnu.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4514-7770>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/B-2526-2018>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57218768403>

UDC 368.336.01
JEL: G22; G32; Q01

Voytovych L. M. Risks of Developing the Ukrainian Insurance System in the Context of European Integration

The aim of the study is to identify, analyze and assess the main risks that affect the development of the insurance system in the process of integration with the European economic space, as well as to develop recommendations for minimizing these risks to ensure the stability and competitiveness of the Ukrainian insurance system in the new conditions. Analyzing the scientific works of scholars, the essence of riskiness has been determined, the risks of the insurance system have been systematized, the main threats to insurers have been allocated and methods of their management have been proposed. The study pays special attention to the adaptation of the Ukrainian insurance system to the requirements of European legislation and standards. The results of the study can be used to improve risk management strategies in domestic insurance companies, also to form the State policy in the field of insurance in the context of European integration. Some of the most popular global risks not only for the insurance system, but for the country's economy as a whole – cyber risks, digitalization risks, cyber underwriting risks, InsurTech risks – are substantiated. Further research can be aimed at studying the following aspects: introduction of the latest technologies in insurance in order to improve risk management; analysis of social changes and behavioral trends of consumers of insurance services; assessment of new specific risks in various sectors of insurance activity; creating comprehensive risk management models that take into account financial, technological, regulatory, social, and ecological factors.

Keywords: risk, riskiness, insurance system, risk management, European integration.

Bibl.: 13.

Voytovych Lyudmyla M. – D. Sc. (Economics), Associate Professor, Professor of the Department of Analytical Economy and International Economics, Ivan Franko National University of Lviv (1 Universytetska Str., Lviv, 79001, Ukraine)

E-mail: lyudmyla.voytovych@lnu.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4514-7770>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/B-2526-2018>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57218768403>

Ризиковість для системи є ступенем загрози, яку представляють різноманітні ризики для стабільного й ефективного її функціонування. Вона визначає, наскільки система вразлива до негативних впливів, і оцінює ймовірність виник-

нення несприятливих подій, а також можливі наслідки цих подій для системи. Для страхової системи ризиковість являє собою сукупність чинників, які можуть негативно вплинути на процес модернізації або вдосконалення системи, а також на її здат-

ність досягати поставлених цілей у процесі розвитку. Оцінювання ризиків здійснюють через різні методи, включно з якісним та кількісним аналізом, зазвичай шляхом поєднання ймовірності виникнення ризиків і можливих наслідків їх реалізації.

Ризики у страхуванні вивчали багато закордонних учених і дослідників, які заклали основи цієї теорії та зробили значний внесок у розвиток цієї галузі, зокрема: Н. Бернуллі та Д. Бернуллі, Г. Марковіц, К. Менгер, Й. Г. фон Тюнен та ін. Окрім закордонних науковців, багато вітчизняних авторів у своїх працях аналізували вплив ризиків на розвиток страхування, а саме: В. Глухова, Л. Крот досліджували управління ризиками в страхових компаніях у контексті фінансової безпеки [1], О. Гудзь вивчала управління ризиками в цифровій економіці [2], Ю. Владика, І. Шубіна досліджували особливості управління ризиками в конкретних страхових компаніях [3], В. Губа та С. Кісь присвятили свою працю вивченню управління ризиків страховиків в умовах цифровізації та євроінтеграції [4], О. Копилук, А. Штефанеса у своїх дослідженнях вивчали питання впливу ризиків на діяльність страхових компаній [5], В. Пліса, М. Пліса та З. Пліса досліджували управління ризиками у сфері електронних страхових послуг [6], Н. Приказюк аналізувала андерайтинг у страхуванні та його класифікацію [7].

При дослідженні ризиків розвитку страхової системи існують певні питання, які залишаються не вирішеними або недостатньо дослідженими. Виділення таких аспектів є важливим для подальшого вдосконалення теорії та практики управління ризиками в страхуванні. До не вирішених частин загальної проблеми ризиків розвитку страхової системи віднесемо такі:

- ✦ адаптування страхових продуктів до нових ризиків, особливо у сучасних реаліях;
- ✦ вплив нововведень у міжнародному та національному законодавстві на ризиковість страхової системи;
- ✦ зміни в поведінці споживачів та соціальні трансформації;
- ✦ забезпечення захисту від нових загроз, пов'язаних із впровадженням цифрових технологій та кіберризиків у страховій системі.

Метою наукового дослідження є всебічний аналіз ризиків, що впливають на розвиток страхової системи, задля розроблення ефективних стратегій управління ризиками, які сприятимуть забезпеченню стабільності, стійкості та конкурентоспроможності страхової системи в умовах динамічних змін в економічному, соціальному та регуляторному середовищі.

Методологічна основа дослідження включає в себе наукові праці вчених у сфері страхування, матеріали періодичних видань, електронні ресурси, законодавчу базу, статистичні дані. Для вивчення проблеми та вирішення поставлених завдань використано методологічну базу, яка сформована на основі системного підходу і включає в себе методи спостереження, аналізу та синтезу, індукції та дедукції, порівняння й узагальнення.

Страхова система піддається ризикам здебільшого через їхній вплив на її суб'єктів. Розглядаючи ризики страхової системи, потрібно говорити про загальні ризики на рівні країни та окремо розглядати ризики й управління ними – на рівні страхових компаній. До *ризиків страхової системи* віднесемо:

- ✦ політичну невизначеність і нестабільність;
- ✦ виникнення чи поглиблення економічної кризи;
- ✦ неналежне виконання регулятором своїх функцій;
- ✦ зростання страхових корупційних схем і частки тіньової економіки;
- ✦ обмеження фінансових ресурсів та кадрового потенціалу;
- ✦ зниження рівня довіри до страхової системи через соціальну напругу населення;
- ✦ посилення кібератак страхової системи;
- ✦ невиконання умов міжнародних організацій і, як наслідок, погіршення співпраці з ними.

Головними складовими процесу управління ризиками страховиків мають бути дії, направлені на досягнення поставлених цілей з можливістю як послідовного, так і одночасного виконання сукупності дій. Вважаємо за необхідне в процесі управління ризиками страхових компаній виділити такі п'ять етапів:

1. Визначення ризиків.
2. Аналіз та оцінювання чинників впливу на ризики.
3. Розроблення заходів із управління ризиками.
4. Застосування заходів із управління ризиками.
5. Моніторинг ризиків та оцінювання ефективності управління ризиками.

Підходити до управління ризиками потрібно комплексно, мати на увазі різні ризики, їхню динамічність і взаємний вплив. Реалізувавши такий підхід, страховики зможуть досягти бажаного ефекту в управлінні ризиками, що приведе до посилення їхньої фінансової стійкості та страхової системи загалом.

Діяльність страхових компаній підпадає під численні ризики, які мають доволі високий сту-

піль впливу на результати її діяльності. Проте це не повинно бути перешкодою для страховиків, які прагнуть володіти явними конкурентними перевагами. Вони мають ризикувати, впроваджувати досягнення науки, нову продукцію і технологію, нову систему управління ризиками [8, с. 250].

До основних ризиків, на які наражаються страхові компанії, належать [9, с. 275]: стратегічний, ризик управління, юридичний, ризик ліквідності, кредитний, інвестиційний, страховий, операційний.

Стратегічний ризик – це ризик, пов'язаний з бізнес-моделлю та бізнес-стратегією страховика. Наприклад, страховик, який запроваджує нову бізнес-ідею, з якою він не мав попереднього досвіду, або виходить на сегмент ринку, в якому він раніше не був представлений, може зіткнутися з високим стратегічним ризиком, оскільки новий бізнес-напрямок може бути неприйнятним ринком або страховик може мати труднощі з проникненням у новий сегмент. У цьому випадку страховик стикається з можливістю втрати інвестицій і ризиком зіпсувати свою репутацію.

Ризик управління – це ризик для страховика, який може виникнути внаслідок нездатності правління та керівництва керувати страховиком належним чином, чи то через відсутність навичок, чи то через недостатню чесність. Правління має завдання визначити, який ризик буде прийнятний, планувати майбутній напрям державного регулювання та нагляду за діяльністю страховика. Правління має збалансувати інтереси акціонерів з інтересами страхувальників. Нездатність визначити та наглядати за напрямом діяльності може призвести до значних фінансових втрат для страховика, тоді як неспроможність належним чином збалансувати інтереси акціонерів та страхувальників може призвести до втрати ліцензії та значних фінансових штрафів. Роль керівництва полягає в тому, щоб реалізувати стратегію шляхом встановлення відповідних політик і процесів, а також моніторингу діяльності страховика. Страховик може зазнати значних збитків, якщо керівництво не виконує належним чином свої обов'язки.

Юридичний ризик – це ризик для страховика, що випливає з правової системи, у якій він функціонує. Страховики працюють у світі, який підпорядковується широкому спектру юридичних вимог, не тільки з власного законодавства про страхування, але й із законів про оподаткування, праці, компаній, захисту прав споживачів та конкуренції. У багатьох випадках недотримання вимог цих законів тягне за собою значні санкції. Юридичний ризик – це ризик того, що страховик зазнає збитків у

зв'язку з тим, що він не знає і не виконує всі вимоги законодавства, яким він підпорядковується.

Ризик ліквідності – це ризик того, що страховик не розпоряджається своїми грошовими коштами і тому не в змозі виконати свої фінансові зобов'язання в міру настання терміну їх погашення. Якщо страховик не може виконати свої фінансові зобов'язання, існує ризик відкликання регулятором його ліцензії, втрати бізнесу або шкоди його діловій репутації.

Кредитний ризик – це ризик невиконання зобов'язань контрагентами, у яких страхова компанія має фінансовий інтерес. Страховики виділяють три основні групи контрагентів, для яких актуальний кредитний ризик. Більшість страховиків передають частину свого бізнесу одному або кільком перестраховикам. При виплаті відшкодувань, особливо великих, страховики покладаються на свою здатність вчасно отримати від перестраховальників свою частину вимоги. Друга група контрагентів – це ті установи, в яких страховик зберігає свої фінансові активи. Крім процентного доходу, страховики отримують значну частину коштів від зовнішнього інвестування. Невиконання зобов'язань установами, в які інвестував страховик або перестраховик, може мати серйозний вплив на прибутковість і ліквідність страховика. По-третє, страховики, які мають великих корпоративних клієнтів, можуть зберігати їх кошти на окремому рахунку. Кредитний ризик поширюється на тих клієнтів, які не виконують сплату цих премій.

Інвестиційний ризик – це ризик втрати вартості активів страховика внаслідок зміни процентних ставок або інших чинників. Його часто називають ринковим ризиком. Страховики мають певні кошти, які утримуються у фінансових інструментах та інших активах. У окремих випадках страховики можуть утримувати фізичні активи, такі як товари. Вартість цих активів може коливатися через зміни процентних ставок та інших чинників, що може призвести до збитків для страховика. Страховики також можуть володіти активами або мати зобов'язання, виражені в іноземній валюті, що підлягають зміні вартості при зміні курсу іноземної валюти. Ризик обмінного курсу, який є формою інвестиційного ризику, іноді розглядається окремо, якщо активи та зобов'язання страховика, виражені в іноземній валюті, є суттєвими.

Страховий ризик – це ризик того, що відшкодування, які підлягають виплаті, є більшими, ніж внесок для здійснення цих виплат за рахунок отриманих премій. Страховики встановлюють премії, виходячи зі своїх очікувань щодо необхідності виплати страхового відшкодування в майбутньому. Встановлюючи розміри премій, страховики повин-

ні розрахувати теперішню вартість очікуваних майбутніх вимог, які за своєю суттю є невизначеними, і встановити рівень премії, який принаймні є беззбитковим. Рівень беззбитковості премії – це рівень, коли теперішня вартість майбутніх премій дорівнює теперішній вартості очікуваних претензій і витрат. Страховий ризик – це ризик того, що ці розрахунки є неправильними та призведуть до того, що страховик зазнає технічних збитків. Страховий ризик ще ототожнюють з ризиком андеррайтингу.

Операційний ризик – це ризик для страховика, що виникає внаслідок порушень у його внутрішній системі, процесів і процедурах. Слід зазначити, що внутрішні системи, процеси та процедури не обмежуються технологіями, а поширюються на кожен аспект діяльності страхового бізнесу, в якому існує ймовірність помилок, шахрайства або збою, викликаних внутрішніми або зовнішніми подіями.

Страхові компанії приділяють велику увагу захисту своїх клієнтів та мінімізації їх впливу від ризиків. Однак для цих страховиків життєво важливо визнати та підготуватися до власних ризиків. Значна кількість ризиків, які потрібно розглянути страховим компаніям, може бути складним завданням із вичерпними ресурсами для установ, які ми, зазвичай, вважаємо не схильними до ризику. У світовій практиці, до прикладу, Національна асоціація страхових комісарів прийняла Модельний закон про оцінку власних ризиків і платоспроможності (*Own Risk and Solvency Assessment – ORSA*), відповідно до якого страхові компанії зобов'язані оцінювати ефективність своїх програм управління ризиками, відстежуючи поточні та майбутні ризики за допомогою самокерованих оцінок. Серед різноманітних переваг це дозволяє регуляторним органам формувати розширене уявлення про здатність страховика протистояти фінансовому стресу.

Ще одним актуальним ризиком для страховиків протягом останнього десятиліття є **кібератаки**, які набули поширення у страховій системі загалом і серед страхових компаній зокрема. Пандемія прискорила цифрову трансформацію, і страховики розширили використання інформаційних технологій. Тепер вони все більше покладаються на цифрові та віддалені рішення для виконання своїх повсякденних операцій та надання послуг клієнтам. Хоча це принесло переваги, зростаюча залежність від цифрових рішень також збільшила ризик кібератак. Кіберризик розглядається як найбільший глобальний ризик для страхової системи та економіки загалом.

Нещодавнє дослідження щодо COVID-19 та кіберризиків у фінансовому секторі показало, що він

зазнав найбільшу кількість кіберподій, пов'язаних з COVID-19, після сектора охорони здоров'я. Найбільше постраждали платіжні установи, страховики та кредитні спілки. У страховій системі зростає кількість шкідливих програм та інших кіберспроб. Європейські наглядові органи (Європейське управління страхування та професійного пенсійного забезпечення (*European Insurance and Occupational Pensions Authority*) – EIOPA, ESMA та EBA) у своєму звіті про ризики та вразливі місця у фінансовому секторі розглядають ризики кібербезпеки як основну причину виникнення інших, не менш важливих, ризиків у страховій системі [10]:

- ✦ ризики цифровізації (73%);
- ✦ ризики кібер-андеррайтингу (19%);
- ✦ ризики InsurTech (8%).

Страхова система є природною мішенню для кібератак, оскільки вона володіє значною кількістю конфіденційних даних про страхувальників. Страхові продукти, страхова політика та тарифи ґрунтуються на даних. Саме це робить їх настільки цінними, оскільки за допомогою даних страхових компаній можна запропонувати споживачеві саме те, що йому потрібно. Більший вибір і менші витрати роблять споживачів готовими поділитися своїми даними. Основними наслідками, яких зазнають страховики після цих кіберінцидентів, є перерви в бізнесі та матеріальні витрати для страхових компаній, страхувальників та третіх сторін. Отримані дані можуть бути використані для різних злочинних цілей, таких як крадіжка особистих даних для отримання фінансової вигоди. Крім прямих фінансових наслідків, кіберінциденти також можуть призвести до серйозних і довготривалих проблем у роботі цільових страхових груп. Репутаційна шкода також може бути значною або навіть незворотною. Якщо шкідливі кіберінциденти спричиняють перерви в бізнесі, це має прямий вплив на всіх страхувальників.

За даними порталу *statista*, європейський ринок кіберстрахування зростає в геометричній прогресії між 2020 і 2030 рр., подвоївшись між 2020 і 2025 рр. [11]. Важливим заходом є здоровий ринок кіберстрахування. Завдання полягає в тому, як застрахуватися та допомогти запобігти кіберризикам. Підсумовуючи, страховики та пенсійні фонди повинні не тільки керувати кібер- та IT-ризиками всередині компанії та ланцюга створення вартості, але й іти в ногу з новими загрозами та подіями. Тут може допомогти тестування на оперативну стійкість і співпраця, тому EIOPA підтримує Закон про цифрову операційну стійкість, здійснює моніторинг і мотивує інновації, уважно стежачи за новими ризиками, що виникають, а також за тим, як обслуго-

вуються споживачі [10]. Співробітники ЕІОРА, здійснюючи управління ризиками, прагнуть дотримуватись таких принципів: законності, інклюзивності, пропорційності, неупередженості, незалежності, об'єктивності, справедливості та ввічливості.

Будь-який ризик страхова компанія повинна сприймати як можливість, яка може стати стимулом для розвитку в майбутньому. Тому управління ризиками повинно бути комплексним і систематичним, що дозволить страховикам: передбачити ймовірні ризики, які можуть виникнути під впливом чинників зовнішнього та внутрішнього середовища; виявити наслідки та сформувавши заходи вирішення проблем чи оптимізації ризиків з метою досягнення ефективності функціонування. У цьому плані імпонує підхід авторів О. О. Сосновської та Л. В. Деденко, які вбачають у ризик-менеджменті страхових компаній систему, яка має бути організована таким чином, щоб здійснювати постійний самоаналіз та самоконтроль. За успішного ризик-менеджменту страхової компанії буде менша потреба в додаткових перевірках страхової системи загалом. Важливим аспектом управління ризиками є вибір дієвого механізму попередження та мінімізації, усунення чи приймання ризиків, які визначають ефективність страхової діяльності. Зниження ризиковості може здійснюватися шляхом передачі (зовнішніми способами) або за допомогою внутрішніх ресурсів (внутрішніми способами) [12, с. 75].

НБУ у своєму документі «Майбутнє регулювання ринку страхування в Україні» виділяє п'ять основних принципів, які покладено в основу ризик-орієнтованого підходу до регулювання страхового ринку [13, с. 12]:

- ✦ *пропорційності* – регуляторні вимоги та інтенсивність нагляду визначаються виходячи з розміру, значущості (впливу компанії на ринок та економіку загалом), складності бізнес-моделі та профілю ризиків фінансової установи;
- ✦ *перспективного погляду* – аналіз діяльності здійснюється виходячи з розуміння бізнес-плану, перспектив діяльності та потенційних ризиків компанії;
- ✦ *раннього виявлення та вчасного реагування* – оцінка потенційних ризиків та їх виявлення на ранній стадії для своєчасної подальшої комунікації чи вжиття відповідних заходів;
- ✦ *професійного судження* – оцінка ґрунтується на вмотивованих та обґрунтованих висновках, заснованих на знаннях і досвіді, а також на комплексному та всебічному аналізі інформації;

✦ *правової визначеності* – полягає у встановленні чітких і зрозумілих вимог для дотримання через систему законодавчих і нормативно-правових актів, включно з графіками приведення діяльності фінансових установ у відповідність до нових вимог.

Вважаємо за доцільне доповнити принципи регулятора та дещо їх видозмінити. На нашу думку, регулювання і нагляд за страховою системою повинно здійснюватися за ризик-орієнтованим підходом, в основу реалізації якого закладено такі принципи:

- ✦ *достатності* – держава здійснює регулятивні функції, відповідно до її компетенції;
- ✦ *відкритості* – інформування суб'єктів страхової системи щодо державного регулювання страхової діяльності;
- ✦ *адекватності* – застосування форм і методів регулювання відповідно до вимог ринкового середовища та реального стану розвитку страхової системи;
- ✦ *справедливості* – рівноправність суб'єктів страхової системи перед органами державної влади;
- ✦ *пропорційності* – регулювання здійснюється залежно від бізнес-профілю суб'єкта страхової системи та рівня ризиків;
- ✦ *последовності* – порядок дій регулятора та масштаби регулювання в різні періоди розвитку;
- ✦ *доцільності* – необхідність регулювання з метою сприяння функціонуванню та розвитку страхової системи;
- ✦ *ефективності* – дії регулятивних органів з метою забезпечення ефективного розвитку;
- ✦ *стабільності* – необхідний вплив держави на страхову систему для вирівнювання зростань та нівелювання спадів у процесі її розвитку.

Перспективами подальших досліджень є вивчення:

- ✦ інтеграції новітніх технологій у страхування для поліпшення управління ризиками, включно із кіберзахистом, блокчейном та автоматизацією процесів;
- ✦ соціальних змін і поведінкових трендів, які впливають на попит на страхові продукти;
- ✦ впливу нових регуляторних ініціатив та законодавчих змін на ризики та стійкість страхової системи;
- ✦ специфічних ризиків для різних секторів страхової діяльності та розроблення спеціалізованих стратегій управління ризиками;
- ✦ комплексних моделей управління ризиками, які поєднують різні аспекти, включно з

фінансовими, технологічними, регуляторними та соціальними чинниками.

Ці перспективи допоможуть в подальшому розвитку теорії та практики управління ризиками в страховій системі України, сприяючи підвищенню її стійкості та ефективності в умовах мінливого середовища. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Глухова В. І., Крот Л. М. Управління ризиками діяльності страхових компаній в контексті фінансової безпеки. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 54.
DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-54-81>
2. Гудзь О. Є. Розвиток страхування: нові інструменти та методи управління ризиками в цифровій економіці. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2019. № 3. С. 4–12.
DOI: <https://doi.org/10.31673/2415-8089.2019.030412>
3. Владика Ю. П., Шубіна І. О. Управління страховими ризиками страховика (за матеріалами страхової компанії «УСГ»). *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 55.
DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-12>
4. Губа В. Р., Кісь С. Я. Управління ризиками страхових компаній в умовах цифровізації в контексті європейської інтеграції. *Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Розвиток бізнесу в контексті європейської інтеграції: глобальні виклики, стратегічні пріоритети, реалії та перспективи»*. 07.06.2024. С. 61–63.
DOI: [10.5281/zenodo.11913036](https://doi.org/10.5281/zenodo.11913036)
5. Копиліук О., Штефанеса А. Вплив ризиків на діяльність страхових компаній. *VIII Всеукраїнська науково-практична конференція «Трансформація національної моделі фінансово-кредитних відносин: виклики глобалізації та регіональні аспекти»* (м. Ужгород, 1 грудня 2023 р.). Ужгород, 2023. С. 229–230.
6. Плиса В., Плиса М., Плиса З. Управління ризиками у сфері електронних страхових послуг. *Вісник Львівського університету. Серія економічна*. 2021. Вип. 60. С. 86–104.
DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/ves.2021.60.0.6008>
7. Приказюк Н. В. Андеррайтинг у страхуванні: проблеми та перспективи розвитку в Україні. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки»*. 2016. Вип. 16. Ч. 3. С. 110–115. URL: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_16/3/29.pdf
8. Литвин З. Аналіз інноваційних ризиків. *Економічний аналіз*. 2013. Вип. 12. Ч. 3. С. 249–252. URL: <http://surl.li/blqyrf>
9. Войтович Л. М. Страхова система України: концептуальні засади розвитку та державне регулювання : монографія. Львів : Галич-прес, 2023. 492 с.
10. Cyber risks: what is the impact on the insurance industry? *eiopa*. 15.10.2021. URL: https://www.eiopa.europa.eu/media/feature-article/cyber-risks-what-impact-insurance-industry_en
11. Cyber insurance worldwide. *statista*. URL: <https://www.statista.com/study/27800/cyber-insurance-statista-dossier/>
12. Сосновська О. О., Деденко Л. В. Ризик-менеджмент як інструмент забезпечення стійкого функціонування підприємства в умовах невизначеності. *Європейський науковий журнал економічних та фінансових інновацій*. 2019. № 1. С. 70–79.
DOI: <http://doi.org/10.32750/2019-0106>
13. Біла книга «Майбутнє регулювання ринку страхування в Україні». *Національний банк України*. 2020. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/bilakniga-maybutnye-regulyuvannya-rinku-strahuvannya>

REFERENCES

- “Bila knyha «Maibutnie rehuliuвання rynku strakhuvannya v Ukraini»” [White Paper “Future Regulation of the Insurance Market in Ukraine”]. *Natsionalnyi bank Ukrainy*. 2020. <https://bank.gov.ua/ua/news/all/bila-kniga-maybutnye-regulyuvannya-rinku-strahuvannya>
- “Cyber insurance worldwide”. *statista*. <https://www.statista.com/study/27800/cyber-insurance-statista-dossier/>
- “Cyber risks: what is the impact on the insurance industry?” *eiopa*. October 15, 2021. https://www.eiopa.europa.eu/media/feature-article/cyber-risks-what-impact-insurance-industry_en
- Hlukhova, V. I., and Krot, L. M. “Upravlinnia ryzykamy diialnosti strakhovykh kompanii v konteksti finansovoi bezpeky” [Risk Management of the Activities of Insurance Companies in the Context of Financial Security]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 54 (2023).
DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-54-81>
- Huba, V. R., and Kis, S. Ya. “Upravlinnia ryzykamy strakhovykh kompanii v umovakh tsyfrovizatsii v konteksti yevropeiskoi intehratsii” [Risk Management of Insurance Companies in the Context of Digitalization in the Context of European Integration]. *Rozvytok biznesu v konteksti yevropeiskoi intehratsii: hlobalni vyklyky, stratehichni priorytety, realii ta perspektyvy*. 2024. 61-63.
DOI: [10.5281/zenodo.11913036](https://doi.org/10.5281/zenodo.11913036)
- Hudz, O. Ye. “Rozvytok strakhuvannya: novi instrumenty ta metody upravlinnia ryzykamy v tsyfrovii ekonomitsii” [Insurance Development: New Instruments and Methods of Risk Management in the Digital Economy]. *Ekonomika. Menedzhment. Biznes*, no. 3 (2019): 4-12.
DOI: <https://doi.org/10.31673/2415-8089.2019.030412>
- Kopyliuk, O., and Shtefanasa, A. “Vplyv ryzykiv na diialnist strakhovykh kompanii” [Impact of Risks on the Activity of Insurance Companies]. *Transformatsiia*

natsionalnoi modeli finansovo-kredytnykh vidnosyn: vyklyky hlobalizatsii ta rehionalni aspekty. Uzhhorod, 2023. 229-230.

Lytvyn, Z. "Analiz innovatsiinykh ryzykiv" [Analysis of Innovative Risks]. *Ekonomichnyi analiz*, iss. 12, part 3 (2013): 249-252. <http://surl.li/blqypf>

Plysa, V., Plysa, M., and Plysa, Z. "Upravlinnia ryzykamy u sferi elektronnykh strakhovykh posluh" [Risk Management in the Field of Electronic Insurance Services]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriya ekonomichna*, no. 60 (2021): 86-104.

DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/ves.2021.60.0.6008>

Prykaziuk, N. V. "Anderaitynh u strakhuvanni: problemy ta perspektyvy rozvytku v Ukraini" [Insurance Underwriting: Problems and Prospects of its Development in Ukraine]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Seriya «Ekonomichni nauky»*, iss. 16, part 3 (2016): 110-115. http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_16/3/29.pdf

Sosnovska, O. O., and Dedenko, L. V. "Ryzik-menedzhment yak instrument zabezpechennia stiikoho

funktsionuvannia pidpriemstva v umovakh nevyz-nachenosti" [Risk Management as an Instrument for Providing the Stable Functioning of the Enterprise in Understanding Conditions]. *Yevropeyskyi naukovyi zhurnal ekonomichnykh ta finansovykh innovatsii*, no. 1 (2019): 70-79.

DOI: <http://doi.org/10.32750/2019-0106>

Vladyka, Yu. P., and Shubina, I. O. "Upravlinnia strakhovymy ryzykamy strakhovyya (za materialamy strakhovoi kompanii «USH»)" [Insurance Risk Management of the Insurer (According to the Materials of the Insurance Company «USG»)]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 55 (2023).

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-12>

Voitovych, L. M. *Strakhova systema Ukrainy: kontseptualni zasady rozvytku ta derzhavne rehuliuвання* [Insurance System of Ukraine: Conceptual Foundations of Development and State Regulation]. Lviv: Halych-pres, 2023.

УДК 336.7

JEL: E41; E42; E50; E51; E58; G28; O31; O33

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-8-347-356>

ВПЛИВ ЦИФРОВИХ ВАЛЮТ ЦЕНТРАЛЬНИХ БАНКІВ НА МІЖНАРОДНУ ФІНАНСОВУ СИСТЕМУ

©2024 БЛАЩУК-ДЕВ'ЯТКІНА Н. З., ФОЛЬТОВИЧ Д. Р.

УДК 336.7

JEL: E41; E42; E50; E51; E58; G28; O31; O33

Блащук-Дев'яткіна Н. З., Фольтович Д. Р. Вплив цифрових валют центральних банків на міжнародну фінансову систему

Метою статті є дослідження впливу цифрових валют центральних банків на міжнародну фінансову систему в сучасних умовах. У статті визначено, що цифрова валюта центрального банку (ЦВЦБ) є електронною формою національної валюти, яка створюється та контролюється центральним банком і реалізується в різних форматах, включно з роздрібним та оптовим варіантами, а також на основі облікових записів або токенів, використовуючи цифрові реєстри, з можливим застосуванням технологій, таких як блокчейн. ЦВЦБ представляє собою зобов'язання центрального банку та може використовуватися для здійснення платежів, зберігання вартості та інших фінансових операцій, забезпечуючи при цьому швидкі, безпечні й економічні транзакції для споживачів і бізнесу. Розглянуто та визначено основні напрями впливу цифрових валют центральних банків на міжнародну фінансову систему. Проведено дослідження переваг і недоліків випуску ЦВЦБ. Підкреслено, що цифрові валюти мають значну кількість переваг і суттєвий вплив на світові фінансові ринки завдяки своїм унікальним властивостям, незважаючи на низку ризиків, які вони спричиняють. Виходячи з цього визначено найбільш популярні приватні цифрові валюти у 2024 р. та їх безпосередній вплив на міжнародну фінансову систему. Також визначено їх ринкову капіталізацію. На основі цього підкреслено, що приватні цифрові валюти відіграють значну роль у розвитку глобальної фінансової системи, стимулюючи інновації та підвищуючи ефективність і доступність фінансових послуг. Саме вони стали головною рушійною силою для створення цифрових валют центральних банків. Розглянуто цифрові валюти центральних банків різних країн та охарактеризовано найпопулярніші з них у 2024 р. Таким чином, було визначено ринкову частку цих валют, що показало як великі економіки світу активно розвивають свої цифрові валюти для підтримки економічної стабільності та зміцнення своїх позицій у глобальній фінансовій системі. Підкреслено, що Україна також продовжує працювати над запуском своєї цифрової валюти центрального банку – e-гривні. Визначено низку викликів та перспектив, які створює впровадження цифрових валют центральних банків для міжнародної фінансової системи.

Ключові слова: цифрові валюти, центральні банки, фінансова система, криптовалюти, інновації, інклюзія, ризик, комерційний банк.

Рис.: 5. **Табл.:** 3. **Бібл.:** 14.

Блащук-Дев'яткіна Наталія Зіновівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансового менеджменту, Львівський національний університет імені Івана Франка (вул. Університетська, 1, Львів, 79001, Україна)

E-mail: blashchuk-devyatkina@lnu.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1860-3929>

Фольтович Діана Русланівна – магістр, Львівський національний університет імені Івана Франка (вул. Університетська, 1, Львів, 79001, Україна)

E-mail: foltovichjna@gmail.com